

Den norske tannlegeforenings tidende

105. ÅRGANG – 1995

Redaktør: Gudrun Sangnes

Leder

Historisk hefte	43
Ved årsskiftet	43
Journalisering – ikke bare en plikt	222
Tålmodigheten er oppbrukt	415
Hvor ble det av dem?	455
Hygiene er kunnskap, holdninger og rutiner	607
Rikslønnsnemnda: en nøytral institusjon?	866
Radiologi – 100 år	867

Presidenten har ordet

Godt nytt år med nye utfordringer	2
Hvor langt går arbeidsgivers styringsrett?	167
Tenner – kroppens løse?	223
Har tannleger et topssystem?	351
Nye krav og utfordringer – vi trenger foreningen	966

Gjesteskribenten

Tilsyn for trygg helsetjeneste (Anne Alvik)	3
Kvalitetssikring – et profesjonsansvar (Knut Eldjarn)	223
Glimt fra en ikke-praktiserende tannleges dagbok (Kari Ottesen Aggeryd)	456
AF på lønsoffensiven! (Magne Songvoll)	967

Fagartikler

Aanestad, Svein: Overtannlegen – tannhelsetjenestens «Mannen i midten»	660
Hansen, Bjørn Frode: Spiseforstyrrelser og tannhelse	608
Haugejorden, Ola: Odontologistudentene i Den offentlige tannhelsetjenesten: Hvordan har det fungert?	176
Helgevoild-Engelsen, Odd og Tornes, Knut: Sarkoidose med orale manifestasjoner	422
Heymann, Harald O & Bayne, Stephen C: Current concepts in dentin bonding	232
Jensen, Janicke Liaaen: Saliva i allmennpraksis	168
Jensen, Janicke Liaaen: Sjögrens syndrom – konsekvenser for oral helse	226
Leknes, Knut N: Membrankirurgi – muligheter og begrensninger	352
Lunder, Nils og Ellingsæter, Bjørn: Kvalitetssikring i tannhelsetjenesten	558
Lunder, Nils: Tannhelse og behandlingsbehov hos psykisk utviklingshemmede i Oppland	976
Pallesen, Ulla: Symptombegivende dentinfraksjoner	968
Pettersen, Arne Hensten og Jacobsen, Nils: Mulige bivirkninger i forbindelse med behandling hos tannpleier	4
Rasmussen, Per: Aldersvurdering av adopterte barn	416
Rasmussen, Per: Malokklusjoner i melketannsett	650
Strand, Gunhild Vesterhus, Olsen, Hugo Cato og Selliseth, Nils Jørgen: Binding til dentin	426
Walberg, Torgeir: Spesifikke og høydejusterte bittskinner	564

Wang, Nina J: Befolkningens oppfatninger om tannfyllingsmaterialer	656
Wigen, Tove I, Røssnes, Kristin og Storhaug, Kari: Prader Willi syndrom og tannhelse	360

Tema: Endodonti

Reit, Claes: Endodontisk diagnostikk	44
Bergenholtz, Gunnar og Emilson, Claes-Göran: Pulpaskador ved kron- og fyllingsterapi – mekanismer og forebyggende behandling	52
Bindslev, Preben Hørsted og Bergenholtz, Gunnar: Endodontisk behandling af den vitale pulpa	62
Sundqvist, Göran: Endodontisk behandling av tænder med nekrotisk pulpa	70
Eriksen, Harald M, Lambjerg-Hansen, Harry og Bjørner, Mette: Instrumentering av rotkanaler	106
Ørstavik, Dag og Wennberg, Alf: Rotfyllingsmaterialer og -metoder	110
Tronstad, Leif og Petersson, Kerstin: Endodontisk revisjonsbehandling	118
Mølven, Olav: Prognosestudier – faktorer som påvirker sluttresultatet ved rotbehandling	124
Strömberg, Torsten och Danin, John: Komplikasjoner ved endodontisk behandling – orsaker, behandling, forebyggende åtgärder	130
Endodonti 1995	135

Tema: Radiologi

Hedin, Måns: Wilhelm Conrad Röntgen och de första åren med röntgenstrålar	868
Halse, Agnar: Intraoral röntgenundersøking – fram mot år 2000	876
Wenzel, Ann og Gröndahl, Hans-Göran: Digital teknik til intraorale röntgenundersøgelser	884
Rohlin, Madeleine, Eliasson, Sören och Lith, Agneta: Urvalskriterier för röntgenologiska undersøkingar	892
Tammisalo, Erkki: Panoramadiografi	900
Larheim, Tore A: Dentomaxillofaciale undersøkelser med computertomografi og annen radiologisk metodikk	906

Aktuelt

Tannhelse, behandlingsbehov og -kostnader hos bosniske flyktninger i et flyktningemottak i Hedmark (B Kristiansen)	8
Null-hull generasjonen har mye karies	12
Tannlegemangel i Tromsø: – Pasienter må avvises daglig	139
Vestlandets odontologiske nyttårsfeiring	146
Godkjente amalgamavskillere	152
Pasienter med orofacial nevropatisk smerte i tannlegepraksis (T Rabben, I Øye og P Løkken)	190

Helsemeldingen: NTF krever friske midler til tannhelsetjenester	191	Ny leserundersøkelse: Tidendes lesere fornøyde . . .	688
- Strikken er i ferd med å breste (Intervju med Peter Marstrander)	194	Alternative materialer til amalgam holder ikke alltid hva de lover (Intervju med Bjørn Oppedal)	948
Akademikerne taper i lønnskampen.	196	PTEs landsting: Nå gjelder andre lover ved prisfastsetting (Intervju med Eivind Karlsen)	980
Forskningsdag ved Det odontologiske fakultet i Oslo: Hvilken nytte har vi av epidemiologisk forskning? . .	197	OTEs landsting: Offentlig tannhelsetjeneste, kun for idealister?	984
Fra forsker i USA til offentlig ansatt spesialist i Tromsø (Intervju med Bente Olsvik)	198	Landstingsvalgene (OTE og PTE)	986
Hvor står tannbørstene i profylakseforskningen? (Intervju med Rolf Barman)	200	Debatt	
Skal - skal ikke? Hva europeiske kjeveortopedier mener om behov og resultater	202	Tannpleierne kan! (Tannpleier Kirsten Kjønsvik) . . .	14
The EURO-QUAL Programme: Et kvalitetssystem for kjeveortopedi i Europa	204	Kvalitetssikring og tannpuss - på tannlegens eller pasientens premisser (Rolf Barman)	15
Tannpleierstudenter i et utfordrende og fint miljø. . .	206	Kvalitetssikring av tannbehandling (Gudband Øllo) .	136
- Velg mellom NTFs hefter eller hele «Norges lover» (Intervju med Kine Eide Norli)	246	Den kliniske spesialutdannelsen - trenger vi den? (Geir Kristiansen)	137
- Verdens største populasjonsbaserte bentetthetsundersøkelse? (Intervju med Anne Johanne Søgaard)	247	Er Den norske tannlegeforenings logo til salgs til høystbydende? (Gunnar Rølla)	184
Akademikertilønn og likelønn - to sider av samme sak (Per Kristian Sundnes)	248	Svar til Gunnar Rølla (Turid Seime)	184
-Action-odontologi for 10 000 pasienter.	250	Villedende reklame (Sonni Mette Wåler)	185
IDS '95: Verdens største dentalutstilling	372	Colgate svarer Sonni Mette Wåler (Sverre Aukland) .	185
Den offentlige tannpleien er en suksessbedrift: Det er også dens beste kort i lønnsforhandlinger (Intervju med Arne Kurdahl)	378	Aprilsnarr i november (Arne Skjeflo)	186
Lønnsforhandlingenes gang: Dansk LO ikke så sterk som før	380	Svar til Skjeflo (PTE-styret)	186
Arbeider bevisst overfor folketingspolitikkerne	381	Hvor skal landsmøtet være nå? (Gro Knudsen)	187
Er det offentliges problem egentlig at de private tjener for mye?	382	Landsmøtets plassering i framtiden (Steinar Rapp) . .	187
TAKO-prosjektet forlenget med to år til ut 1997	384	Er vi ikke gode nok? (Jens B Fiksdal)	188
Nye bestemmelser i arbeidsmiljøloven: Arbeidsavtaler skal være skriftlige	386	Kan, kan ikke... (Rolf Barman)	188
Formannsmøtet: Med hovedtema: NTFs strategiplan Det er ved Oslofakultetet det skjer! (Intervju med Ingeborg Jacobsen)	432	NTFs fond: Ikke for oss «amatører» (Torbjørn Guldseth)	368
Lønningene må ganske enkelt bli bedre.	434	Svar til Torbjørn Guldseth (Turid Seime)	368
Odontologistudiet beveger seg i medisinsk retning (Intervju med Nils Jacobsen)	438	«Æ blei forbainna...» (Harald Jøstensen)	369
- Fylkeskommunen bør beholdes, bekymring for tannhelsetjenesten (Intervju med Johan Buttedahl) . .	440	Er vi gode nok - et godt spørsmål! (Rolf Barman) . . .	369
AF-streiken: Det var på tide!	442	Kommentar til en kommentar (Jens B Fiksdal)	370
AF-streiken: Det er håpløst, og vi gir oss ikke!	443	Åpent brev til professor Haanæs (Per J Alstad)	586
Resultater fra inntekts- og kostnadsundersøkelsen 1995.	575	Svar på åpent brev fra Per Johan Alstad (Hans R Haanæs)	587
Helsemeldingen gir håp om bedre refusjonsordninger (Intervju med Turid Seime)	626	Pasienten sa takk for seg (Thomas Sefranek)	624
AFs lønnskamp: Det ble en annerledes vår. Blir høsten det? (Intervju med Per Kristian Sundnes)	628	Hvem skal informere om prisen på tannlegens loydlighet? (Kjell Røynesdal)	624
Odontologi på Internett (Nils R Gjerdet)	630	Journalen - nok en gang (Thomas Sefranek)	686
Statens helsetilsyn informerer: Forbud mot omsetning av tannblekingsprodukter inneholdende peroksider	668	Informasjon og kommunikasjon (Reidun Stenvik) . . .	686
Hva er RELIS?	670	Amalgam-kvikksølv-helsebelastning? (Ola Førde) . . .	952
Lokalanestesi med Citanest Octapressin	670	Vi er ikke uenige om behovet for kompetanse (Per J Alstad)	953
Gulrota som tilsynelatende forsvant	672	Hans R Haanæs svarer Per Johan Alstad	954
Kompetansesenteret i Nordland er åpnet	674	En vandring i Tiden(de) I - mot et nytt fakultet? (Jon Toverud)	1000
Tannpleien i Litauen (Mikkel Kardel)	676	En vandring i Tiden(de) II - mot et 6. studieår? (Jon Toverud)	1000
På landsmøte i Litauen (Pål Arneberg)	679	En vandring i Tiden(de) III - om norsk arroganse? (Jon Toverud)	1001
Hjelp til andre må ikke bli hjelp til oss selv (Intervju med Liljan Smith Aandahl)	680	Kommentar	
Forum for forskere (Intervju med Per Gjerme)	684	Ha moro med handikappede? (Einar Berg)	589
		Tannpuss (Tore Ramstad)	589
		Amalgam	
		Ekstrand, Jan och Sundberg, Hans: Blir man sjuk av amalgam?	180
		Mer om amalgamavskillere	209
		Avklaring av forskriftens omfang	209
		Løkken, Per og Jacobsen, Nils: Øker kvikksølv risikoen for hjertekarsykdommer?	252

Helsetilsynet og amalgambatten (Kjell Røynesdal)	254
Amalgammotstand – bare et nordisk fenomen? (Kjell Røynesdal)	256
To amalgam, for fa... (Stein Alsos)	258
Amalgam – en ufarlig miljøgift? (Jon E Dahl)	259
FDI World Dental Federation: Policy Statement on Dental Amalgam	260
Sveriges Tandläkarförbund: Viktig med vissa undantag från amalgamstopp	260
Amalgamavskillere: Nå haster det	572
Tyske helsemyndigheter innskjerper bruk av amalgam	584
Siste: Protester mot tyske helsemyndigheters innskjerping med hensyn til bruk av amalgam	584

Journalen

Faksimile av brev fra Tannskadeforbundet	240
– Det er plagsomt å leve med en klagesak (Intervju med Carl Christian Blich og Knut S Kjølstad)	241
Tannlege kritisert for mangelfull journal	242
Forskrift om tannleges journal for pasient: Pasientens rett og tannlegens plikt	244
Fra en høyesterettsdom: Tapte rettssak på grunn av ufullstendig journalføring	364
En klagesak er en mulighet til å lære (Kjell Røynesdal)	365
Klagesakseksempel 1: Journalen var meget mangelfull. Tannlegen ilagt advarsel	366
Klagesakseksempel 2: Pasientens tannkjøttlidelse var ikke beskrevet. Tannlegen ilagt advarsel	367
Klagesakseksempel 3: Journalen inneholdt ingen diagnose. Tannlegen ilagt advarsel	430
Klagesakseksempel 4: Behandling og henvisning manglet i journalen. Tannlegen gitt tilrettevisning	431
Informasjonsplikt ikke ivarettatt, mangelfull journal	570
Mangelfull oppfølging, informasjon og journal	620
Journalen ikke ført i samsvar med kravene	664

Hygiene

Hygiene mot år 2000 (Bjørn Hurlen)	612
Roterende instrumenter. Rengjøring – smøring – sterilisering (Mikkel Kardel)	616
Er tannlegens håndhygiene bra nok? (Mikkel Kardel)	666

Representantskapet 1994

Hverdagen er ikke problemfri, men tannlegene har arbeid!	78
Sagt i representantskapet	78
Kjeveortopedutdanningen: Harmoniseres med EU/EØS-direktivene	79
Retningslinjer for implantatbehandling: Kompetanse og journalføring viktigste punkt	80
Systematisk etterutdanning: Målet er å få stadig flere på kurs	81
Regler for klagebehandling: Klagenevnden skal være til for pasienten, ikke for tannlegen	82
Vedtak i representantskapet 1994	84

Tema 1994:

Den offentlige tannhelsetjenesten

Den offentlige tannhelsetjenesten under lupen: Allmennpraksis med sosial profil eller «privatpraksis» i offentlig regi?	88
---	----

Sagt under temadagen om den offentlige tannhelsetjenesten	89
Ola Jørgen Tenningås: Jeg gleder med hver dag til å gå på arbeid	90
Dårlige lønnsforhold og manglende stabilitet en gjenganger i debatten	92

Odontologisk Riksstämman 1994

Er svensk tannhelse blitt for god for tannlegene?	140
Heder til Ivar A Mjør	141
Tannbehandlingsforsikringer, en ny næring i Sverige?	142
Delegeringen innen tandvården: Høk over høk?	143

Tannvernseminaret

Lider politikerne av tannlegeskrekke?	388
Strid og enighet om økt refusjon	389
Øystein Hedstrøm (Frp) om økt trygdefinansiering: – Nå trenger vi forslag, ikke flere utredninger	390
– Avvisning og liten forståelse	391

Tidendes sommerhefte

<i>Hvor ble det av dem?</i>	455
Feminin, men ikke feminist (Intervju med Torill Berg)	458
– Å gjøre alle kariesfri er et meningsløst mål (Intervju med Pål Kraft)	462
Fornuften er en ensom ting (Intervju med Bente Træen)	464
Det var alltid utfordringene og ikke pengene som fristet (Intervju med Finn Bye)	468
Hun tok utfordringen, og vant! (Intervju med Anne Lorentzen)	472
Her driver jeg forvaltningens allmennpraksis – kall det gjerne assortert landhandel (Intervju med Leif Arne Heløe)	476
– Undervisning er vår mest effektive hjelp (Intervju med Jakob Valderhaug)	478

Historie

Arnlot Gaare: Frigjøring før Frigjøringen	482
Arnlot Gaare: Tilbake til Buchenwald igjen	483
Astor Furseth: Gotiske historier	486
Presseklipp fra Rakkestad Avis 1934	488
Svein Nestor: Greske og latinske tenner	489

Reisebrev

– hver med sitt nebb (Henning A Nilsen)	492
Møte med fortiden (Reidun Stenvik)	493
Tannlege i Sydhavet (Torbjørn Guldsøth)	496
Norges-utdannede tannleger i Kamerun (Torbjørn Wilhelmsen)	498

Dikt og bilder

Mitt landskap (Sigmund Seland)	454
Kirsebærblomstring (Foto: Nina Smedstad)	457
Sommerfred (Bjørn Falch Andersen)	461
Netter skulle være slik (Bjørn Seland)	
Foto: Vidar Opsahl	475
Nattskyer (Bjørn Falch Andersen)	
Foto: Jogrim Nordsletten	481
Morgen (Hans Børli)	484
Flom (Foto: Nina Smedstad)	485

Diverse

Mastikator (Jarle Bragelien)	467
Tannlegesjakk (Fredrik Stabel)	471

Tidendeportrettet

Forsker med flere ekstraomganger (Intervju med Einar Hals)	632
---	-----

Samfunnsodontologisk forum 1995

Hva hadde Trondheim vært om vi ikke hadde skjenket dem liket?	578
Pasientene fra «bruker av» til «kunde hos»	579
Hørt på Forum	581
Helsemeldingen: Uten mål og styring?	582

NTFs landsmøte 1995

Nye tilbud og ordninger er ikke mulig uten mer penger.	916
Forskningsprisene.	918
NTFs informasjonsmøte: Dyktige og tilfredse tannleger med fornøyde pasienter.	920
Kvalitetssikring – fra egenkontroll til systemrevisjon Når staten ikke vil.	922
Lønner det seg å være medlem av NTF?	923
PTEs informasjonsmøte: Tariff eller ikke tariff, det er spørsmålet nå	924
OTEs informasjonsmøte: Nå gjelder bare makt.	926
Alle fikk bekreftet det de visste fra før	928
Skjemmende kronekanter – kan de unngås?	930
Det er egentlig lett å velge rotkanalsealer	933
«Holdbarhet over tid» – gjelder også for friske tenner EDB i tannlegepraksis: Drøm og mareritt	934
Krav om CE-merke kommer	935
Keramiska inlägg: Klinik och holdbarhet.	936
Slimhinnelidelser – diagnose, forekomst og behandling Annengenerasjons periodontale membraner: Hvordan fungerer disse?	938
Aktualitetsforedrag	939
Ordet er fritt.	940
Nordental '95	941
Arbeider for et medisinsk riksmuseum	941

FDI – Hongkong 1996

«It's a rich man's world».	988
Malpraksis: et økende problem?	990
Hvordan bygge opp en vellykket praksis?	992
Odontologi i kvinneperspektiv	994
Stress kan kontrolleres	995
Section on Defence Forces Dental Services	996
«That'll give you an idea»	997

Bivirkningsgruppen

Informasjon om henvisningsrutinene.	18
Bivirkningsskjema.	19
The toxic effect of mercury in the body	21
Farlige plastfyllinger?	622
Godkjente amalgamavskillere.	623

OTE

OTEs landsting 1994	22
OTE-info	154
Ny logo for OTE	154
OTE-nytt	403
OTEs landsting 1995	766–777

PTE

PTEs landsting 1994	26
Nye angrep på tannlegens faglige integritet og pasientens frie tannlegevalg	698
PTEs landsting 1995.	778–789

Nytt fra hovedstyret

210, 958

Doktoravhandlinger

Eide, Rune: Tenner som indikatorer for systemisk kvikksølveksponering hos rotter og hos mennesker	17
Berge, Trond I: Den impakterte visdomstannen	338
Wang, Nina: Flere tannpleiere og lengre innkallings- intervaller, konsekvenser?	340
Hansen, Bjørn Frode: Epidemiologiske studier av periodontal sykdom	341
Monefeldt, Karl: Vertens reaksjonsmønster ved utvikling av periodontitt.	696
Bjørnland, Tore: Rheumatoid artritt og beslektede tilstander – kjeveleddsdiagnostikk og kirurgi	1002

Reiserapporter

XIII ^e Festival International du Film et de la Video Dentaires	98
Fra årsmøtet i Scandinavian Society for Immunology. Årsmøte i Orca: En livskraftig forening med gode fremtidsutsikter	100
På AADR-møte med rapport om narkolepsi	271
Orca, 5.–8. juli 1995: Kariesforskning	644
International Association for Dental Research' General Session	644
Society of Oral Physiology	700
Erfaringer som nødhjelpstannlege i Nepal.	705
Hva er nytt i periodontal forskning?	1011
Pris til norsk forsker	1011

Internasjonale kongresser

IAPD-kongress i Göteborg: Barns rettigheter og etikk var hovedtema	598
Vellykket kongress for kjeveortopedier i Bergen	600

Boknytt

156, 268, 342, 404, 449, 508, 554, 597, 645, 707

NIOM-INFO

212, 1014

Kursplan

For høsten 1995, nr 6	278–332
For våren 1996, nr 15	794–856

NTFs landsmøteprogram

Tidende nr 10, 1995	514–550
-------------------------------	---------

Representantskapet 1995

Tidende nr 14, 1995	716–765
-------------------------------	---------